

УРСУЛА ЛЕ ГУИН ЛЪВЪТ НА МЕЙ

Превод от английски: Владимир Германов, 2013

chitanka.info

Джим го помни като рис, а беше племенник на Мей и трябва да знае. Сигурно е било рис. Не мисля, че Мей би променила разказа си, макар че човек не може да е сигурен дали добрият разказвач няма да промени историята, за да се харесва повече, или за да направи фактите по-подходящи за нея. Както и да е, разказвала ни я е много пъти, защото с майка ми често я молахме — и съм я запомнил с планински лъв. Запомнил съм и как Мей я разказваше, седнала на ръба на напоителния резервоар, в който плувахме, беше от цимент, грапав като вулканична лава и горещ от слънцето, със залети с асфалт пукнатини. Беше възрастна жена, сдържана по ирландски, някак предпазлива и боязлива. Обичаше да сядат и да говори с майка ми, докато плувах — нямаше много хора, с които да си приказва. Гледаше кокошки в кокошарника, който беше много близо до задната врата на фермерската къща, така че всичко наоколо миришеше доста силно на пилета, а винаги, когато имаше възможност, отглеждаше и по една-две крави в старата плевня долу край реката. Първата крава на Мей, която си спомням, беше Пърл — голямо, красиво животно порода Холщайн, което даваше четиринайсет, дващест и четири или четиридесет галона или литра мляко на едно доене — което може да е вярно за отлична дойна крава. Пърл беше красива в очите ми, когато бях на четири или пет години. Обичах я и ѝ се възхищавах. Спомням си колко се вълнувах, как протягах ръце, когато Пърл или впрегатният кон Принц, който обичах до обожание, мушкаха големите си деликатни муцуни през теловите на оградата, за да вземат царевична шума от изплашената ми ръка. И после преживяха. И после чудният дъх и големият нос отново се мушкаха през оградата — дарът беше приемлив... След Пърл дойде Роузи — чистокръвна Джърси. Мей я взе или евтино, или без пари, защото беше изтърсак, толкова малка, че тя я донесе в скута си отзад в колата, като малко сърне. И Роузи наистина се държеше като че ли имаше еленска кръв. Беше красива и умна малка крава, по-своенравна дори от старата Мей. Често предпочиташе да не идва, за да я доят. Чувахме Мей да я вика и после я виждахме да крачи през долното пасбище с ведрото, за да намери Роузи на мястото, на което е решила, че иска да бъде издоена този ден, сред дивите възвишения, в които скиташе, стоте акра наша и на стария Джим земя. След това Мей имаше фокстериер на име Пинки, който джафкаше и хапеше, и ме настрои против фокстериерите за цял живот, но него

отдавна го нямаше, когато дойде планинският лъв. И черните котки, които живееха в плевнята, се измъкнаха дискретно от разказа. Всъщност, като се замисля, и пилетата не бяха там. Ако бяха, можеше да е съвсем различно. След смъртта на старата госпожа Уолтър Мей престана да гледа кокошки. Остана сам-сама с Роузи и котките долу, в плевнята, и никой друг, с когото да се вижда или чува от старата ферма. Ние се качвахме в нашата къща горе, на хълма, само през лятото, а в онези години Джим живееше в града. Не знам по кое време от годината е било, но си мисля, че тревата още е била зелена или тъкмо е започвала да става златна. И Мей е била в къщата, в кухнята, където живееше непрекъснато, освен когато беше навън или спеше, когато чула онзи звук.

Добре, трябва ти самата Мей — кожа и кости, седнала на ръба на напоителния резервоар, на седемдесет, осемдесет или деветдесет, никой не знаеше на колко години е и тя се бе погрижила никой да не може да разбере, — за да отвори набръчканите си устни и да издаде онзи звук — силен, ужасен вой, който започва меко, с носово ръмжене, бавно се издига до гърлено гъргорене и отново потъва до ридاءщо мъркане... И ставаше по-добре всеки път, когато разказваше историята.

— Мяучене и още как — казваше.

Отишла до вратата на кухнята, отворила и погледнала навън. После я затворила и отишла до прозореца на кухнята, за да погледне оттам, защото под смокинята имало планински лъв.

Пума, кугуар, планински лъв. *Felis concolor*, плашливият, потаен, тайнствен лъв на Новия свят, около метър и половина дълъг, плюс метър опашка с черен край, тежък колкото жена, който живее, където има сърни — от Канада до Чили, но все по-плашлив, все по-малоброен, с цвят на сухи листа, на суха трева.

През четирийсетте в Долината имаше много сърни, но никой не беше виждал планински лъв от десетилетия близо до местата, населени с хора. Може да е имало по-далече, из каньоните. Джим, който излизаше на лов и знаеше всички пътища на сърните по възвишенията, никога не бе срещал лъв. Никой не беше освен Мей, останала сама в кухнята си.

— Мина ми през ум, че може да е болен — каза ни. — Не се държеше както трябва. Не мисля, че един лъв би влязъл в двора ей

така, ако се чувства добре. Ако още гледах кокошките, щеше да е различна история, може би! Той само обиколи малко и легна ей там — и посочи между смокинята и порутения гараж. — После, след още малко, измъучи още веднъж, стана и се премести на сянка, ей там.

Смокинята, посадена по времето, когато е била построена къщата и когато Мей се родила, хвърля голяма, зелена, ароматна сянка.

— Просто легна и се огледа. Не беше добре — добави Мей.

Беше живяла с животни и се бе грижила за тях през целия си живот. Бе изкарвала прехраната си като медицинска сестра.

— Ами, не знаех точно какво да направя за него. Занесох му малко вода. Дори не се надигна, когато излязох през вратата. Оставих водата ей там, не много близо, за да не се изплашим взаимно, нали, а той ме гледаше непрекъснато, обаче без да мърда. Щом като се прибрах вътре, стана и опита да пие вода. После измъучи, ей така: Мяуауауау! Наистина вярвам, че беше дошъл, защото търсеше помощ. Или само компания, може би.

Следобедът продължил, Мей си стояла в кухнята, лъвът — под смокинята.

Ала долу, в обора край потока, била Роузи, кравата. За щастие портата била затворена, така че нямало как да тръгне да се разхожда и да попадне на лъва. Но се налагало да бъде издоена най-късно в шест-седем часа, и това разтревожило Мей. Зачудила се колко дълго един болен планински лъв може да се излежава наоколо и да я държи затворена в къщата. Мей не обичаше да е затворена вкъщи.

— Един-два пъти излязох вън и му казвам: „Къш“! — С блеснали между фините бръчки очи, размахва ръце пред лъва. — Къш! Върви си у дома вече!

Тихото диво същество обаче продължило да я наблюдава с жълтите си очи и да не помръдва.

— И се обадох на госпожица Мейси по телефона, а тя каза, че може да има бяс и трябва да се обадя на шерифа. Стана ми притеснено тогава. Както и да е, накрая се обадох на шерифа, на областните полицаи, знаеш. Дойдоха две пълни коли.

Гласът ѝ стана сух и тих.

— Предполагам, знаеха да правят само това. Застреляха го.

Поглежда към нивата, която старият Джим, брат ѝ, някога ореше с Принц и поливаше с вода от резервоара. Сега там растат див овес и

къпини. След още някоя година щеше да стане лозе на богат човек — за да си намали данъците.

— Беше два метра дълъг, когато го изпънаха, преди да го натоварят. И толкова слаб! Всички казаха: „Е, лельо Мей, сигурно много си се изплашила! Сериозна работа!“. Аз обаче не се изплаших. Не исках да го застрелят. Но не знаех какво да направя за него. А трябваше да стигна до Роузи.

Разказах тази истинска история, която чух от Мей, възможно най-точно, а сега искам да я разкажа като литература, без обаче да я вземам от нея — по-скоро да ѝ я върна, ако мога. Това е малка част от историята на Долината и искам да я направя част от външната история на Долината. Сега нивата, която бедният човек ореше и от която богатият прибираше реколта, е в покрайнините на малък град, къщи и работилници от дърво и камък се издигат сред бадеми, дъбове и евкалипти, и сега Мей е старица, чието име означава месец май — Край на дъждовете. Стара жена с набръчкана горна устна, която живее сама през лятото в лятната си къща сред ливада на около километър нагоре по хълмовете над малкия град Синшан. Взема кравата Роуз със себе си и понеже Роуз обича да се шляе, държи я вързана с дълго въже долу, край потока, и от време на време я мести на друго място, където има свежа трева. Лятната къща е с проста конструкция от дървени греди, забити в земята — едната е жив млад бор, — със стени от плет, с пръстен под и покрив от клони. През сухия сезон не вали и покривът служи само за сянка. Къщата и малкият ѝ преден двор, в който Край на дъждовете е сложила походната си печка, глинената си пещ и стана за рогозки, са добре засенчени от стара смокиня, посадена там от баба ѝ преди сто години.

Край на дъждовете няма внуци. Не е раждала деца, а двата ѝ брака са били кратки и приключили преди много време. Има племенник, който има две дъщери, и се чувства леля на всички деца, дори и когато се страхуват от нея или се държат грубо с нея, защото е толкова грозна на старини и мирише на кокошки. Тя смята, че е естествено децата да се боят от човек, който е отчасти умрял, и знае, че когато пораснат малко и свикнат с нея, ще искат да им разказва приказки. Шейсет години е била член на лекарската организация и

макар че вече не лекува хора, те все още я търсят за съвет за гледане на болно дете, и децата започват да копнеят за доброто, уверено докосване на ръцете ѝ, когато ги къпе, за да свали температурата, или сменя превръзка, или реше разрошена от възглавницата коса с гребен от леска и огромно търпение.

И така, Край на дъждовете се събуди от ранна следобедна дрямка в горещината на деня под покрива от клони и чу шум — силен, ужасен вой, който започна меко, с носово ръмжене, бавно се издигна до гърлено гъргорене и отново потъна до ридаещо мъркане... Стана и погледна през отворената страна на къщата от преплетени клони и видя планински лъв под смокинята. Тя го гледаше от своята къща. Той я гледаше от своята.

Тази част от историята е почти същата — възрастната жена, лъвът и кравата долу край потока.

Беше горещо. Щурци цвърчаха пронизително в жълтата трева по всички хълмове и каньони, във всички шубраци. Край на дъждовете напълни купа с вода от негледжосаната кана и излезе бавно от къщата. По средата между къщата и лъва остави купата долу, на земята. Обърна се и се прибра вътре.

След малко лъвът стана, отиде и подуши водата. Легна отново с леко кисел стон, почти като болно дете, и погледна Край на дъждовете с жълтите си очи, които я виждаха по начин, различен от всички начини, по които беше виждана преди.

Седна на сянка върху рогозките в отворената част на къщата и започна да кърпи някои неща. Когато погледна отново лъва, запя без глас — искаше да си спомни песента за танца на пумите, но в ума ѝ изникваха само откъслеци, така че сама измисли песничка за случая:

Ти си там, лъв.

Ти си там, лъв...

Следобедът напредна и тя започна да се тревожи за доенето на Роуз. Неиздоена, кравата щеше да започне да се дърпа и да вдига шум. Това вероятно щеше да обезпокои лъва. Той сега лежеше толкова близо до къщата, че ако излезеше, също можеше да го обезпокои, а не искаше да го плаши, нито да се плаши от него. Явно беше дошъл поради

някаква причина и беше неин дълг да разбере каква е тя. Може би беше болен. Приближаването му дотолкова до човешко същество беше странно, а хората, които се държат странно, обикновено са болни или изпитват някаква болка. Понякога все пак имат и духовни поводи да се държат странно. Лъвът можеше да е пратеник на някого или сам да носи послание за нея или за съгражданите ѝ. Повече беше свикнала да вижда птиците като пратеници. Четирикраките същества действат сами. Лъвът обаче, обитател на Седми дом, идва от мястото, откъдето са и сънищата. Може би тя не разбираше. Може би някой друг щеше да разбере. Може би трябваше да отиде и да каже на Вейлиънт и нейното семейство, чиято лятна къща беше в ливадата Гахея, нататък по течението на потока. Или да отиде при Бък на Голия хълм. Там обаче имаше петима или шестима възрастни, все някой би могъл да реши да застреля лъва, за да се хвали, че е спасил Край на дъждовете от разкъсване и изяждане.

— Мууу! — обади се укоризнено Роузи край потока.

Слънцето все още беше над югозападния скат, но клоните на боровите го закриваха и тежката горещина я нямаше, а сенките се надигаха в ниските полета с див овес и къпини.

— Мууу! — обади се Роузи още веднъж, по-силно.

Лъвът надигна своята квадратна, тежка глава с цвят на сух див овес и се загледа към пасищата. Край на дъждовете разбра от това уморено движение, че беше много болен. Беше дошъл, за да намери компания в смъртта си — нищо повече.

— Ще се върна, лъв — каза Край на дъждовете с равен глас. — Стой спокойно. Мълчи. Ще се върна скоро.

С леки и спокойни движения, сякаш беше в стая с болно дете, взе ведрото за млякото и столчето, което окачи на гърба си с плетен каиш, за да има една свободна ръка, и излезе от къщата. Лъвът я наблюдаваше в началото много напрегнато, жълтите очи припламнаха за миг, но после отново отпусна глава с онзи донякъде недоволен, стенещ звук.

— Ще се върна, лъв — увери го Край на дъждовете. Слезе до потока и издои една изнервена и възмутена крава. Роуз усещаше миризмата на лъва и настояваше по няколко начина, красноречиви до един, да научи какво точно Край на дъждовете възнамерява да *направи*? Край на дъждовете не отговори на въпросите ѝ, а ѝ запя

песни за доене: „О, мила, о, мила, стой мирно, чудна моя кравичке!“. Веднъж се наложи да я цапне по бедрото. „Остави това, стара глупачке! Достатъчно! Няма да те отвържа, за да си намериш белята! Няма да го пусна да дойде тук!“

Не обясни как смята да го спре.

Завърза Роуз отново така, че ако иска, да може да влезе в потока. Когато отново се качи горе с ведрото мляко, планинският лъв не бе се преместил. Слънцето залязваше, въздухът над билата стана от чисто злато. Жълтите очи я наблюдаваха, нямаше светлина в тях. Тя отиде и наля мляко в купичката на лъва. Когато го направи, той изведнъж се надигна, наполовина. Край на дъждовете се сепна и разля малко мляко.

— Къш! Стига с това! — прошепна тя гневно и размаха кокалеста ръка към лъва. — Лягай долу, лъв! Страхувам се от теб, когато станеш, не виждаш ли, глупчо? Ти си там. Аз съм тук. Всичко е наред. Знаеш какво правиш.

Както говореше тихо, тя се върна в къщата от преплетени клони. Седна, както и преди, на откритата веранда, на рогозките от трева.

Планинският лъв издаде недоволен звук, който завърши с продължителна въздишка, и отпусна отново глава между лапите си.

Край на дъждовете извади малко царевичен хляб и домати от коша с провизии, докато все още имаше дневна светлина, и започна да се храни бавно и чисто. Не предложи храна на лъва. Не беше докоснал млякото и тя си помисли, че той няма да яде повече в Дома на Земята.

От време на време, когато спокойната вечер притъмня и звездите над главата ѝ се сгъстиха, тя пееше на лъва. Изпя петте песни от „На запад, към изгрева“, които се пеят на хората, които умират. Не знаеше дали е уместно или подходящо да пее тези песни на умиращ планински лъв, но не знаеше неговите песни.

Той също пя два пъти — единия път издаде треперещ стон, досущ домашна котка, която предизвиква друга на бой, и втория път, продължително, въздишащо мъркане.

Преди съзвездията Скорпион да се завърти и да се измъкне от планината Синшан, Край на дъждовете се бе увила с дебелия си шал, за да се предпази от мъглата, ако се спусне, и бе заспала дълбоко на верандата на къщата си.

Събуди се от сивата светлина на зората. Лъвът беше неподвижна сянка, малко по-далече от стъблото на смокиновото дърво, отколкото

беше предната вечер. С настъпването на деня тя видя, че се е изпънал в пълна дължина. Разбра, че е свършил с умирането, и изпя петата песен, последната песен, шепнешком за него:

*Вратите на четирите Дома
са отворени.
Разбира се, че са отворени.*

Малко преди изгрев отиде и издои Роуз, и се изми на потока. Когато се връщаше към къщата, се приближи до лъва, но не много, за да не го притеснява, и дълго го гледа както беше проснат в косата, кафява, деликатна светлина.

— Слаб като мен — каза на Вейлиънт, когато отиде горе, до Гахея, по-късно сутринта, за да разкаже историята и да поиска помощ, за да бъде отнесено тялото там, където койоти и лешояди щяха да го почистят.

Това все още е твоята история, лельо Мей. Това беше твоят лъв. Той дойде при теб. Донесе смъртта си на теб като подарък. Мъжете с пушките обаче не приемат подаръци, те смятат, че вече притежават смъртта. И ти отнеха честта, която той ти оказа, а ти почувства загубата. Искях да я възстановя. Но ти нямаш нужда от това. Ти последва лъва там, където отиде, още преди години.

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.